No. 1079 Zaterdag 27 Augustus 1904. 21ste Jaargang.

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0,20.

BUREAUX VAN DIT BLAD
REDACTIE: Waterkant, Otrabanda, No. 223
ADMINISTRATIE: Plein Concordia, No. 129, Pietermaaí

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,— pa tres luna pagar padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl. 10,— pa anja.
Un number sol fl. 0,20.

Curaçao, 19 Aug. 1904.

WETKENNIS

IV.

Afdeeling II, handelt *over het rijden, het vervoeren van vee en het laten loosloopen van beesten op of langs de openbare straat.*

Kennismaking met onderstaande artikelen wordt ten zeerste aanbevolen, zij zijn uit zich zelve duidelijk genoeg, zoodat wij het overbodig achten er een lange verklaring aan toe te voegen.

Op sommige punten wenschen wij toch in 't kort, wat meer de aandacht te vestigen.

Geen enkel artikel verbiedt een koetsier de brug op te rijden, zoo er andere rijtuigen van tegenovergestelde richting komende, zich reeds op de brug bevinden. En toch gelooven wij, dat een dergelijk verbod in sommige gevallen zeer gewenscht is.

Gewone rijtuigen, dokterskoetsjes, en dergelijken kunnen elkander op de brug met gemak passeeren. Dit is echter minder het geval voor breedere wagens, berekend voor vier personen en om door twee paarden getrokken te worden.

Rijden twee breede landauers elkander op de brug te gemoet, dan is er groot gevaar voor een kleine botsing, welke schade veroorzaakt aan wagen en brug, daar dikwerf op het trottoir moet gereden worden (in strijd met art. 44,) waardoor de personen in het rijtuig, of de voorbijgangers angstig worden en de paarden schrikken kunnen.

Ook wanneer een ezel, met of zonder kar, een rijtuig te gemoet komt op de brug is een langdurige stremming van het verkeer hiervan zeer dikwijls het gevolg, omdat de ezel nu eenmaal koppig is en van geen uitwijken weten wil en uit angst voor het water precies midden op de brug wil loopen.

Wat het eerste geval betreft zou er een afzonderlijke bepaling voor landauers kunnen gemaakt worden, of den eigenaars der brug verzocht den rijweg iets te verbreeden.

Het tweede euvel kan al zeer gemakkelijk worden verholpen door een paar oogkleppen in vooraad te hebben en den wachters der brug aan te zeggen, dat iedere ezel alvorens de brug te passeeren geblinddoekt moet worden. Soms wordt dit middel door eenige voerlieden reeds op hun lastdieren toegepast en met uitstekend gevolg. Het schijnt werkelijk de angst voor het water te wezen, welke den ezel steeds naar het midden van den rijweg drijft.

Art. 31 zegt dat voetgangers moeten uitwijken en voor rij- of voertuigen op zij moeten gaan.

Alleszins billijk. Maar in de praktijk blijkt dit anders te wezen. Het publiek schijnt zich liever te laten overrijden, dan uit te wijken. Dat er nog geen ongelukken gebeuren, is ons werkelijk onverklaarbaar; aan de voetgangers ligt dit zeker niet. Zij blijven stokstijf op hun plaats staan praten, of wandelen doodbedaard verder zonder zich in het minst aan paard en rijtuig te storen. Wij zouden derhalve de politie willen verzoeken van tijd tot tijd, wanneer een voetganger wederom niet op zij gaat voor een rijtuig, dezen aan dit artikel te herinneren en hem te beduiden, dat hij verplicht is uit te wijken. Langzamerhand zal dan de slechte gewoonte door een goede worden vervangen.

Nog zouden wij willen vragen, wat in het laatste lid van art. 31 door „berijdingen" wordt verstaan. Worden hiermede ruiters en wielrijders bedoeld, dan zouden wij dit gaarne veranderd zien, vooral wat wielrijders betreft. Niemand weet naar welken kant hij moet uitwijken, als een vlugge fiets hem achterop komt en kinderen zullen hier heelemaal niet op letten. Ons dunkt het wel wat gemakkelijker en minder gevaarlijk, wanneer ruiters en wielrijders uitwijken en niet de voetgangers. Zou dit laatste lid van art. 31 niet in dien zin kunnen gewijzigd worden?

Ten slotte herinneren wij allen aan art. 35. Hoe dikwijls ziet men niet bij muziekuitvoeringen bijv. dat rijtuigen en fietsen dwars door de menigte heen rijden, niet zonder gevaar voor het publiek en zeker tot grooten overlast der rustige wandelaars en muziekliefhebbers.

Ook op art. 37 kon misschien wat meer worden gelet. Eerst moet, nadat de brug gesloten is, de volksmenigte er over zijn gegaan voordat de rijtuigen volgen mogen. Juist bij dergelijke gevallen komen de rijtuigen dikwerf van twee kanten tegelijk aanrijden, zoodat er dan groot gevaar voor botsing of stremming bestaat.

Met een enkel vlaggetje zou er bijv. voldoende geseind kunnen worden aan de brugwachters en politie, of er rijtuigen staan te wachten of niet.

Volgen nu de voornaamste artikelen, wier lezing wij ten sterkste aanbevelen.

Art. 25.

Geen rij- of voertuigen, geen runderen, ezels, paarden of ander vee mogen, in de stad op de straten of stoepen of andere plaatsen, dan die welke daarvoor door het hoofd van politie zijn aangewezen, worden gezet of gelaten; of aan palen, stoepen, huizen, omheiningen of andere voorwerpen worden vastgemaakt, anders dan tot het onverwijld lossen of laden.

In dit laatste geval mogen de voerlieden, drijvers of geleiders die vervoermiddelen of dieren alleen in geval van dringende noodzakelijkheid verlaten, mits het toezicht er over aan personen boven de zestien jaren oud overlatende of zij, waar de doorgang voor andere rij- en voertuigen niet belemmerd wordt, door een remtoestel tot staan worden gebracht.

Art. 26.

De voerlieden van karren en vrachtwagens moeten in de stad nevens hun rij- of voertuig gaan en mogen zich in geen geval daarop plaatsen.

Deze bepaling is ook van toepassing op geleiders van alle soorten van lastdieren.

Art. 27.

Behoudens de bepalingen van art. 54 ten aanzien van omnibussen mogen rij- of andere voertuigen, waarvoor paarden of andere trekdieren gespannen zijn, niet bestuurd of geleid worden dan door personen boven de achttien jaren oud.

Personen, door ouderdom, zwakte of andere oorzaak blijkbaar onbekwaam voor die taak, mogen daartoe niet gebezigd worden.

Art. 28.

Geen rij- of voertuig mag blijven

Feuilleton.

DE VATIKAANSCHE BIBLIOTHEEK.

De „Nieuwe Courant" heeft een drietal correspondenties uit Rome gepubliceerd, waaraan wij de volgende bijzonderheden ontleenen, omdat zij eenigszins een denkbeeld geven van de ontzaglijke uitgebreidheid der Vatikaansche bibliotheek:

Als men aan menschen die lang in de Vatikaansche bibliotheek gestudeerd hebben vraagt, wat die verzameling eigenlijk bevat, maken ze een groot gebaar en een verlegen gezicht. Ze antwoorden gewoonlijk, dat een ieder daar zijn eigen zaken zoekt en zich om al het andere weinig bekommert. Een boek met de geschiedenis van de bibliotheek bestaat nog niet, zoodat wij niet ingelicht kunnen worden door iemand, die de verzameling en haar ontwikkeling van boven en naar den wensch van algemeene weetgierigheid overziet.

Het aantal gedrukte boeken staat numeriek ver achter bij dat der handschriften. Toch zijn er in de Vaticana collecties boeken, als die van Mai en Cicognara en de Heidelbergsche (Palatijnsche) bibliotheek, geïncorporeerd, welke elke bibliotheek, aan het Vatikaan benijdt. Daaronder gaat een menigte van incunabelen, zeldzame Flugblätter schuil, terwijl de filoloog er gaarne een „editio princeps" zoekt en vindt. De Cicognara-bibliotheek is 'n eenige verzameling van zeldzame boeken en boekjes van beteekenis voor de kunstgeschiedenis. Het corpus van de gedrukte werken wordt aangevuld waar het gapingen vertoont, en van tijd tot tijd met heele bezendingen der Borghese-bibliotheek en onlangs de boeken der Barberiniana verrijkt.

De aanwinsten zijn van zoo groote beteekenis geweest den laatsten tijd, dat men in dezen hoek van het Vatikaan nauwelijks plaats meer vindt ze onder te brengen en eerlang tot aanbouwen van nieuwe zalen zal moeten overgaan.

Een geregelde, samenvattende, doorloopende catalogus van den ganschen berg van boeken bestaat niet. Evenmin zijn alle titels gedrukt. Voorloopig is een deel in een gedrukt boek gecatalogiseerd en van het overige bestaan catalogi in handschrift. De kunsthistorische verzameling had een besten catalogus van de hand van haar eigenaar en „heros eponymos"; den kunsthistoricus Cicognara. Voor de gedrukte boeken der Palatina is een catalogus (in boekvorm en in den handel) opnieuw gemaakt. Hij behoort in de collectie Indices en Catalogi der Vaticana, die onder leiding van padre Ehrle regelmatig, zij het dan ook langzaam aan, in het licht komen.

Wat deze laatste uitgaven betreft, men hoort ze algemeen en vooral door filologen roemen. Het is toch zeer gemakkelijk, wanneer iemand in Amsterdam of Boston met het uitgeven van een klassiek schrijven bezig, in een bibliotheek aldaar kan nazien, welke codices de Vaticana, Ottoboniana en andere onderdeelen van dit groot geheel ter beschikking heeft. Een juiste aanwijzing maakt alles lichter, wanneer hij zelf later in Rome komt of door eenige medewerkers hier een tekst wil laten nagaan.

Daar geregeld aan die catalogi wordt doorgewerkt, zal men eens over de heele wereld in centra van wetenschap de Vatikaansche boekerijen nauwkeurig kennen. Eventjes moet hierbij de „geheimzinnigheid, geslotenheid, etcetera, van deze boekerij herdacht worden......Ter plaatse klaagt men nooit. Men krijgt ook alles te zien. Dat is anders bij eenige openbare verzamelingen in Italië. Vooral over de Laurenziana te Florence hoort men veel klagen, dat de autocratische directeur aldaar alles onder en voor zich houdt. Tegen reproductie van handschriften, met of zonder miniaturen, moet hij vreeselijk gekant zijn, en toch niet door eigen publicaties zijn halsstarrigheid genoegzaam toelichten.

Ik vroeg verder naar de handschriften, de catalogi en de inventarissen, of daar niet een algemeen overzicht uit te putten zou zijn.

Het antwoord is dan telkens overbluffend.

De inventaris van de Vaticana Latina, een voornaam onderdeel, alleen beslaat dertien dikke foliodeelen en bij de tien duizend titels waarvan vele gedetailleerd in ondertitels verscheidene bladzijden in beslag nemen. De inventaris der Barberiniana: bij de veertig kwartijnen! Iemand die in het Vatikaan werkt, vindt het doodgewoon, dat verscheidene malen verschillende geleerden die heele reeks van a tot z en pagina voor pagina doorgezien hebben, om te speuren of zij iets van hun gading vonden. Nu zullen onze landgenooten er aan moeten gelooven, terwille van de vaderlandsche geschiedenis en kunst!

„Maar wat is dan het voornaamste?" gaat men vragen. Weer het groot gebaar en het verlegen gezicht. Oude schrijvers in handschriften van vroege en late middeleeuwen, kerkvaders, preeken, alchimie, geneeskunde, astrologie en astronomie, correspondentie van geleerden, deelen vol fiches, die voor bekende folianten gediend hebben, nevens manuscripten, die als wereldberoemde folianten van de pers kwamen, levens

staan tegenover een reeds aan de overzijde van de straat stilstaand rij- of voertuig, waar de breedte van de straat geen drie naast elkander rijdende rij- of voertuigen toelaat.

Art. 29.

Rijtuigen, dienende voor het vervoer van personen, mogen in de stad niet anders dan stapvoets of in matigen draf en over de bruggen niet dan stapvoets rijden.

Door straten waar twee voertuigen elkander niet kunnen passeeren, zullen alle rij- en voertuigen steeds stapvoets moeten rijden.

Art. 30.

Bij het berijden van paarden, muildieren en ezels in de stad mag men niet dan stapvoets, in korten draf, handgalop of middelslag en over de bruggen niet dan stapvoets rijden. Bij het omslaan van een hoek moeten de trek- en rijdieren stappende worden gehouden.

Art. 31.

Bij het tegenkomen van rij- of andere voertuigen moeten de voerlieden elkander de helft van de straat vrijlaten en rechts uithalen.

Ruiters en wielrijders moeten voor rij- of voertuigen uithalen.

Zij mogen niet op de voor voetgangers bestemde paarden of trottoirs rijden.

Voetgangers moeten voor rij- of voertuigen of berijdingen op zij gaan.

Art. 32.

Voetgangers, ruiters, rij- of voertuigen en andere berijdingen zijn verplicht de paarden-spoorbaan te verlaten zoodra de bestuurder van de tramwagen het door het hoofd van politie vastgesteld waarschuwingsteeken heeft gegeven.

Art. 33.

De voerlieden van rij- of voertuigen die denzelfden weg nemen, mogen elkander dan alleen voorbij rijden wanneer de breedte der straat genoegzame ruimte voor twee rij- of voertuigen naast elkander aanbiedt en na door hoorbaar roepen bij tijds te hebben gewaarschuwd.

Het vóór-rijdend rij- of voertuig haalt rechts, het voorbij-rijdend rij- of voertuig haalt links uit.

Art. 34.

Het is niet geoorloofd op de straten om het hardst te rijden.

Art. 35.

Waar op de straat groote volksverzamelingen zich bevinden, mogen geen rij- of voertuigen of ruiters heen en weder rijden.

Zij mogen blijven stilstaan slechts op de plaatsen door de politie aan te wijzen.

Art. 36.

Bij het achteroprijden van een lijkstoet mogen de voerlieden met hunne rij- of voertuigen niet voorbij rijden.

Ingeval van ontmoeting van een lijkstoet, staan zij stil totdat de trein voorbij is.

Deze bepalingen zijn mede toepaslijk in geval van achteroprijden of ontmoeten van marcheerende troepen of van andere optochten wanneer voor dezen geen ruimte is om uit te wijken.

Art. 37.

Rij- of andere voertuigen voor een geopende brug gekomen, moeten wachten totdat de brug behoorlijk gesloten zijnde de volksmenigte daarover gegaan is.

Art. 38.

Elk rijtuig tot vervoer van personen bestemd heeft zoolang het op de straat bespannen is, van zonsondergang tot zonsopgang, aan elke zijde van voren een naar voren en zijwaarts helder lichtgevende lantaarn.

Rijwielen gedurende evengemelden tijd op straat gebruikt wordende, moeten van voren van een helder brandend licht voorzien zijn en moeten de berijders door het luiden van een bel de voetgangers tijdig waarschuwen van uit te wijken.

Art. 39.

Rij- en andere voertuigen mogen in de straten, die geen ruimte voor twee rij- of voertuigen naast elkaâr aanbieden niet blijven staan dan tot het innemen of uitlaten van personen of het lossen of laden van goederen.

Rij- en andere voertuigen, waaronder ook worden verstaan handkarren, kruiwagens en rijwielen mogen in de straten, waar zulks door het hoofd van politie wordt bepaald en kenbaar gemaakt, niet of slechts in de door dat hoofd aangewezen richting gereden worden.

Art. 40.

Waar verscheidene rij- of voertuigen op eene plaats vereenigd zich ophouden of achtereenvolgens bijeenkomen, zijn de voerlieden verplicht hun rij- of voertuigen zóó te plaatsen, daarmede in de aan te wijzen rij te blijven en op of weg te rijden, als hun door de beambten der politie wordt gelast.

Art. 41.

De voerlieden, door de beambten der politie gelast stil te houden, moeten onmiddellijk aan dat bevel voldoen.

Art. 42.

Straten en bruggen, die hersteld worden of die om andere redenen afgezet zijn, mogen niet bereden worden.

Art. 43.

Rijtuigen, wielrijders of andere vervoermiddelen door dieren getrokken mogen op de bruggen niet blijven staan, tenzij tot het onmiddelijk innemen of uitlaten van personen.

Art. 44.

Ruiters, handkarren en kruiwagens mogen op de bruggen niet over de trottoirs gaan noch op de bruggen blijven staan.

Art. 45.

Men mag te paard of op een ander rijdier zittende niet meer dan één los paard of ander rijdier aan de hand langs de straten der stad leiden.

Art. 46.

Losse paarden of andere rijdieren mogen in de stad niet aan rij- of voertuigen, gebonden worden medegevoerd.

Art. 47.

Het is verboden meer dan twee trekdieren, zonder vergunning van het Hoofd der politie, gespannen voor eenig voertuig te bezigen.

Art. 48.

Het is verboden met aan elkander gespannen rijtuigen of karren te rijden.

Art. 49.

Het is verboden trekdieren voor rij- of andere voertuigen aangespannen, alsmede rij- en lastdieren en vervoerd wordend vee te mishandelen of door het afsteken van vuurwerk of anderzins te doen schrikken.

Het is verboden aan wielrijders en aan gemelde dieren eenigen hinder of beletsel in den weg te leggen.

Wordt vervolgd.

Ingezonden Stukken.

ONS EILAND.

Wanneer wij van tijd tot tijd een eenvoudig stuk de wijde wereld inzenden, dan beoogen wij daarmede geen ander doel, dan onverbloemd onze bescheiden meening kenbaar te maken, over de een of andere aangelegenheid ons eiland betreffende. Afkeerig als wij zijn van beleedigende critiek, zal het nimmer ons streven zijn, wien ook aan te vallen, dan op eerlijke wijze, en waar wij eenigszins over het een en ander onze opinie wenschen te uiten, daar zal geen hinderpaal ons weerhouden en niets ons doen terugdeinzen, terwijl wij het aangenaam zullen vinden, wanneer onze beweringen, op degelijke gronden worden ontzenuwd, kunnende verschil van opvatting slechts strekken tot algemeen belang.

Wij gaan thans over tot het stellen en beantwoorden van de vraag, hoe of de toestand van Curaçao in werkelijken en niet in figuurlijken zin is. Door daartoe beter bevoegde mannen is reeds onze handelstoestand naar waarheid geschetst en weten wij allen, hoe ellendig die is in vergelijking met vroeger, en hoe die, dank zij de royaliteit van onze Venezuelaansche naburen, die telkens dieper het mes ons in de keel steken door het heffen van invoerrechten op goederen, die van hier daar naar toe verzonden worden, dag voor dag critieker wordt. Wij zullen dus over dit punt heenstappen en een blik werpen op onzen toestand met betrekking tot den landbouw. Al dadelijk komen de deskundige adviesen hierover gegeven en de boekdeelen hierover geschreven ons voor den geest en hoewel zij zijn verstrekt door heeren Professoren, blijft de waarheid daarin met nevelen omhuld. Dat wij geen talent bezitten om behoorlijk den verkeerden indruk weg te wisschen, door hen teweeggebracht, weten wij maar al te wel. Dat zij hunne zendingen zijn te buiten gegaan, door zich te bemoeien met hetgeen niet tot hun opdracht

---

van Pausen, Vatikaansche aangelegenheden, diplomatie van het Vatikaan, cas de conscience van priester en leek in uitvoerige memorie toegelicht, rapporten, beschrijvingen van landen en steden, reizen en berichten van zendelingen, catalogi van bibliotheeken, kronieken, dagboeken, gedichten van alle mogelijke Italianen, Roomsch en on-Roomsch, alle tijden, talen, alles en voor iederen iets en voor wie lang zoekt veel.

Het mooie daarbij is, zei men mij, om op een ander onderwerp over te stappen, dat als je er een interessant nummer in meent gevonden te hebben, dat dadelijk kunt uitgevischt krijgen. Een eenvoudige aanwijzing van het onderdeel der bibliotheek met het volgnummer opgeschreven in een aanvraagboek en binnen een halfuur heb je het gewenschte stuk."

Er komen, naar men mij vertelde, nu en dan wel eens kardinalen op bezoek in de bibibliotheek. Dat gaat alles zeer eenvoudig. De kardinaal wandelt rustig door de zalen, praat met de beambten, laat zich wat nieuwe boeken zien en van de inrichting vertellen. Zij, die aan de tafels zitten te werken, worden het bezoek meestal niet eens gewaar, wijl het zonder eenige aankondiging of opzien door de zalen van de consultatie-bibliotheek glijdt. In de eigenlijke studie-zaal bij de bibliotheek, waar het in drukke tijden geheel vol zit, elleboog aan elleboog en het binnentreden van den kardinaal opschudding zou brengen bij al die geleerden, komt de prins der kerk nooit. Hij blijft in de antichambre en onderhoudt zich daar met een bibliothecaris. Ik vestig op dit bewijs van kieschheid de aandacht, omdat het toont hoe men te hoogster plaatse en vlak bij het huis van den Paus ruim en liberaal denkt. Niet eerbetuigingen, onderdanigheid, maar gastvrijheid, respect voor studie zitten hier voor.

De prefect, padre Ehrle, Duitscher van geboorte, zooals zijn naam reeds aanduidt, geniet in het wetenschappelijk milieu van Rome buitenge woon aanzien. Van alle kanten hoort men, zoowel zijn qualiteiten die onmiddellijk zijn werkzaamheid raken, als zijn beminnelijkheid en zakelijke voorlichting roemen. Al kan een bibliothecaris er mee toe, wanneer hij de boeken en bladen goed catalogiseert, inventariseert en conserveert, is het toch van groot belang, als hij meer weet te doen: aanwijzingen aan studeerenden en vaak den eersten stoot tot wetenschappelijke publicaties geeft. Een man als de tegenwoordige prefect, door-en-door bibliothecaris en daarbij zelf werkzaam als geleerde, is een lofwaardige zeldzaamheid. Hij staat vooraan in de rij van geleerden te Rome, geniet ieders achting en staat met velen op voet van vriendschap. Dit hoort men altijd van de buitenwacht, en dan moeten wij het te meer betreuren, dat die man door zijn werk en positie zoo zelden buiten het Vatikaan in de intellectueele salons van Rome kan komen.

Zijn conversatie vindt hij in de bibliotheek zelf. Iemand die daar lang werkte, vertelde mij hoe aardig het is wanneer men zoo op een enkelen morgen eens ziet, hoe mannen van uiteenloopende geestesrichting, studievak en positie: archaeologen van het Duitsche instituut, filologen, Venturi, de abbé Duchesne, leiders van buitenlandsche instituten, even een paar woorden komen, wisselen aan den katheder, waar padre Ehrle, evenals de gepurperden in de lijsten, de schaar der studeerenden overziet.

Het herinnert aan oude Italiaansche prenten, titelbladen van incunabelen, zooals hij daar zit te midden van en iets hooger dan de verzamelde weetgierigen. Op de prenten is het een monnik-geleerde, die college houdt. Hier is het de schatbewaarder, rustig gezeten bij de menschen, die de schatten mogen gebruiken.

De een is er een Syrisch monnik, die een onbegrijpelijk gekrieuweld handschrift opslaat, voor den heiligen tekst het teeken des kruises slaat, en dan uren achtereen, met een tot pen versneden uilvleugeltje aan het kopieeren gaat, telkens een regel van achteren naar voren, het eene vel na het andere. Een Armenisch priester, zijn waardig grijs hoofd buigend over een foliant, wijsstrijkend over zijn langen baard. Naast hem een geestdriftig, van studie-ijver doordrongen jongmensch, dat de verborgenste notities van oud-christelijke inschriften uit vergeten manuscripten opduikt. Filologen, die tekstverbeteringen zoeken als spelden in een hooiberg. Historici, lange correspondenties doorwroetend om eenig feit te vinden, dat hun speciale belangstelling kan hebben. Archaeologen met zeldzame banden oude teekeningen, die interessant zijn voor de topografie van Rome. Copiisten, die heele nuntiaturen afschrijven. Miniaturen worden er zorgvuldig nageteekend en nageschilderd, groote uitgaven van bullen en Pauselijke kasboeken uit middeleeuwen voorbereid, kerkvaders herzien; van Petraca een diplomatisch afschrift gemaakt, oud-romaansche, vroeg-italiasche literatuur verzorgd. Het is een voortdurend aandragen van handschriften op velijn, op perkament en papier, in banden van alle tijden, een zenuwachtig-nieuwsgierig opslaan en naslaan, rustig beschouwen, peinzen, geniaal ontdekken, alles in het blanke licht en de bezadigde atmosfeer van het zaaltje aan den binnerhof.

Dat werken van uren achtereen gaat regelmatig uit over de wereld, in tijdschriften, in boeken van elk formaat, in geleerde verhandelingen voor genootschappen en academies. Wijd om Rome is de geleerde wereld getuige van die uren van studie, ook in landen die niet Roomsch of weinig clericaal zijn.

En zoo doet het „Roma locuta est" zich als geleerden-term in de wereld van het intellect gelden.

behoort, weten wij ook en dat; zij ons hebben veroordeeld in plaats van beoordeeld, weten zij zelven. Hoe kan het anders! Als men even WIL nadenken, moet men het met ons eens zijn, dat een vluchtige en oppervlakkige beschouwing van ons eiland, zooals zulks geschied is door die heeren, niet dan een vaag denkbeeld kan geven van de werkelijkheid. Om een degelijk rapport te kunnen uitbrengen moet men op Curaçao langen tijd hebben doorgebracht en den toestand grondig hebben bestudeerd. Voor dit doel had men liever personen, die met ons den toestand hebben doorleefd, moeten aanwijzen, die alsdan beter in staat zouden zijn geweest om de waarheid te onthullen.

Waarom of wij landbouw op ons eiland, minstens zeer bedenkelijk achten? Om de volgende zeer eenvoudige reden.

Wij beweren, dat de artikelen van den landbouw, die deel zullen uitmaken van te nemen proefnemingen geen uitvindingen zijn van onzen tijd, zooals de telegraaf zonder draad, enz. Derhalve zijn zij ook bekend geweest bij onze voorouders en dat deze hiermede proeven hebben genomen en met slechten uitslag, kunnen getuigen de enkele plantjes en struiken, die aan den dood ontsnapt, hier en daar nog prijken. Dit had tengevolge, dat die ondernemers moedeloos het hoofd neer moest en leggen en na harden arbeid slechts de overtuiging hadden verkregen van het gezegde: „Contre la force n'y a pas de résistance" En die „force" is de regen, zonder welke landbouw van eenig beteekenis een niet te bereiken ideaal is, en is het mogelijk, dat de mensch kan bestaan van rozengeur en maneschijn, bij de planten is dit niet het geval.

Mogelijk achten wij het wel, dat er planten kunnen worden gevonden die èn droogte èn wind kunnen weerstaan zooals de dividivi. Voor zoover wij weten, is slechts de dividivi een winstgevend uitvoerartikel alhier op landbouwgebied en voorzeker zullen de planters door geldelijken steun en aanmoediging van Gouvernementswege geholpen, gaarne bereid zijn dezelve op grootere schaal aan te leggen, want het is toch beter één vogel in de hand dan tien in de lucht. Dat onze Landvoogd, thans in Holland, geen middelen onbeproefd wil laten, om onzen toestand te verbeteren, en er toe heeft besloten putten te doen graven is alleszins prijzenswaardig. Voorzeker zal de arme bevolking in de buitendistricten ZHEG. hiervoor dankbaar zijn, want zeer ver was de afstand, dien zij moesten afleggen, om het benoodigd water te verkrijgen. Met genoegen melden wij, dat de put op „Zegoe" gegraven, ruim voorzien is van goed drinkwater, maar betreuren tevens dat die op Mina Scharbaai (à qui la faute) den vorigen Directeur van Openbare Werken geen voldoening schonk, het Gouvernement veel geld kostte en eindelijk het volk geen water gaf. Het aanleggen van dammen begroeten wij met blijdschap, omdat hierdoor voorzien zal worden in datgeen wij waaraan groote behoefte hadden. Een droevig gezicht is het machteloos te moeten staan bij regentijd, als het water wegstroomt naar zee, zonder zelfs gedeeltelijk ten eigen voordeele te kunnen worden aangewend, terwijl wanneer de dammen zijn verrezen, deze van voordeel zullen zijn ook voor de rankvruchten. Dank zij de volharding van de „Curaçaosche Maatschappij van Landbouw, enz., zijn de planters in staat gesteld te weten, welk soort fokvee het beste is en op welke wijze de veestapel kan verbeterd en vermeerderd worden.

Ook andere nuttige wenken zijn gegeven en dankbaar aanvaard en spoedig hopen wij na vernomen te hebben op welke wijze de duiten te voorschijn zullen komen, die wenken op te volgen. Menigmaal hoorden wij een vreemdeling positief beweren, dat hij schitterende zaken zou maken, indien hij een plantage hier had. Teleurgesteld zal hij zijn in zijne verwachtingen en indien hij niet weet, hoe te volharden zal hij zich spoedig verplicht zien, den weg leidende naar de maan te bewandelen. Dat geen steun onnoodig wordt gevraagd, zal hij in staat wezen te getuigen, die in denzelfden stand verkeert, als verreweg de meeste planters en die een tuin koopt, beladen met hypotheek, daarvan niet alleen rente zal moeten betalen een groote familie te onderhouden maar ook nog, en als een verrassing, enkele magere jaren moet doorstaan. Is zulk een toestand houdbaar? Kan men dan nog zeggen, dat bij de planters geen energie, geen ondernemingsgeest bestaat en ziet men niet in, dat de wil goed is, maar dat willen niet altijd kunnen is? De droogte is ten deele de schuld van den achteruitgang en ten bewijze diene, dat toen twee jaren geleden de regen zoo lang wegbleef, naar wij zeker weten, een der grootste plantage-eigenaars genoodzaakt was gedurende die droogte alleen, voor f 1300 aan hooi en maisstokken te koopen, opdat zijn vee niet van honger sterven zou. De zoutplantages leveren zout op, maar zoolang er geen voordeelige koopers opdagen, helpt ook dat weinig. Hoe dikwijls wenscht de planter niet eenige koeien te verkoopen, maar juist dan is er geen navraag, terwijl, wanneer er afzet is die beesten, welke zij wenschen van de hand te doen, mager zijn, en daar de kans te schoon is, om er geen gebruik van te maken, verkoopen zij, door nood gedwongen eenige van de beste, zoodat hun veestapel achteruit moet gaan. Met honderden andere moeilijkheden hebben zij te kampen, die aan dengene die hiervan niets weet en niets gevoelt, ook onbekend zijn, maar minstens harde Egyptische plagen kunnen worden genoemd. Zij hebben dus hulp noodig en verdienen geholpen te worden, want zonder geld kan toch niets worden begonnen. In de positie, waarin zij verkeeren, gaat het niet aan, geld uit te geven, om eerst later hier van te profiteeren, maar zij moeten zorgen voor alles, dat de culture dadelijk voordeel kan opleveren. Alleen steun bij wijze van klinkende munt van Gouvernementswege, zal hierin verandering brengen, en de Gouverneur de Jong van Beek en Donk die allen steeds gewillig aanhoort, en waar zulks kan, bereid is om te helpen, zal spoedig, naar wij hopen, zalf op de wond leggen. Wij hebben geen plantage en wat wij hier neerschreven is la vérité elle même, zoodat ons niet verweten kan worden, dat hier eigen belang de drijfveer van ons schrijven is geweest.

J. L. C. MONSANTO.

Nieuwsberichten.

Curaçao.

Kerkelijke Berichten.

De Weleerw. Heer J. SCHOONEWOLF, geboortig van Curaçao, sinds 8 jaren lid van het Godvruchtig Gezelschap der Salesianen, werd 14 Aug. te Valencia gewijd tot Subdiaken, tot Diaken den 21sten daaropvolgend, en zal morgen 28 Augustus Priester worden gewijd.

Welkom!

Met de *Prins Willem V* zijn hedenmorgen hier aangekomen de nieuwe missionarissen de Weleerw. Paters AMBROSIUS KUIJPERS en BERTRANDUS KRUGERS, alsmede de Edelgrootachtbare Heer Mr. TH. I. A. NUIJENS, Procureur-Generaal.

Aan allen een hartelijk gemeend welkom!

Wedstrijd.

De feesten zitten in de lucht.

Dinsdag was de haven voor het Gouvernementshuis weer versierd met vlaggen, twee boeien lagen in 't water en een breede springplank was aan wal opgesteld. 's Middags om 5 uren begon de zwemwedstrijd, opgeluisterd door de militaire kapel en bijgewoond door zeer veel volk.

Eerst werd een zevental soldaten met een bootje naar de Overzijde gebracht tot vlak voor de aldaar drijvende boei. Op een hoorn-signaal sprongen allen tegelijk in 't water en zwommen om het hardst. De kampioenen waren aan elkander gewaagd, zij hielden elkander goed bij. De voorste was voor! en won het van allen anderen.

Toen kwamen de langzwemmers, kranige kerels, die van geen vermoeienis wisten. Zoo wij ons niet vergissen, duurde de strijd meer dan vijf kwartier en wij gelooven, dat zij nog langer zouden hebben volgehouden, als het om half zeven al niet wat donker was geworden.

De twee eerste zwemmers bleven elkander steeds gelijk en zwommen kalm en bedaard, maar toch met kracht, zoodat zij spoedig de overige de breedte der haven voor waren. Jammer, dat een van hen bij den zesden toer kramp kreeg en aan wal moest komen. Zonder dit ongeval zou hij zeker het langst en het snelst hebben gezwommen.

Planten.

Zouden er nog nu voorzichtige lieden zijn, die het nog niet wagen durven om te zaaien? Welke een heerlijke regen Maandag ll., 30½ mM. Zij, die al geplant hadden, zullen er nu reeds voordeel van genieten. En weer is de lucht druilerig en belooft opnieuw regen.

Dat men nu toch niet langer talme. Waarom den raad van Dr. VAN HALL niet opgevolgd? Als er nu later geklaagd wordt over de insectenplaag, heeft men het aan zich zelven te wijten. De Inspecteur heeft duidelijk aangetoond, dat wij vroeger planten moeten, om daar geen last van te hebben. Aan het planten dus!

Onze financiën.

De *belastingen* op het eiland Curaçao beliepen gedurende de maand Juli f 31,134.25½; de *inkomsten van onderscheiden aard* brachten f 9,882.92½ op.

Een post, die onze bijzondere aandacht trok is *littera u*: Emolumenten ten kantore van den contrôleur der belastingen op den in- uit- en doorvoer. In Juli stegen deze emolumenten tot f 2,046.75, terwijl in de eerste zes maanden te zamen slechts f 3,973 beliepen. Wijst dit hooge cijfer op herleving van onzen handel, of vindt het zijn verklaring in driemaandelijksche afbetalingen?

Havennieuws.

H. M. *Kortenaer* is Donderdagmorgen teruggekeerd van La Guaira, waar proeven met het torpedolanceeren werden genomen.

Buitenland.

DE OORLOG.

De strijd is nog verre van beslist. Wel dringen de Japanners zich dichter om Port-Arthur, al vallen ook duizenden van hun manschappen, wel hebben zij reeds meerdere forten ingenomen, maar de hoofdvesting hield tot dusverre nog stand.

De kabel bracht gisteren, helaas, geen berichten, dat wij niet weten, hoe het nu staat.

Frankrijk.—De *Osservatore Romano* heeft thans ook een artikel over den strijd, die de katholieke, en niet enkel de katholieke, wereld in spanning houdt:

„Honderd en twee jaar geleden werd onder den naam van Concordaat de vrede geteekend tusschen den Paus en den Staat in dit Frankrijk, waar thans het Concordaat als voorwendsel wordt gebruikt door de Jacobijnen om strijd te stoken tusschen den Staat en den Paus."

Maar, zegt de *Osservatore*, de bedoeling van den grooten Corsicaan was beter, zelfs toen Napoleon *op eigen gezag* en op sluwe wijze vóór de onderteekening van het concordaat nieuwe artikelen er aan toevoegde welke *Organike Artikelen* worden genoemd en die door Rome nooit zijn erkend.

En zelfs deze artikelen vormen geen wettigen grond voor 't geen thans de regeering eischt: „Het verwijderen om kanonieke redenen van een zieleherder behoort zoozeer tot de uitsluitende bevoegdheid van den H. Stoel, dat geen Paus er ooit aan heeft gedacht, dat dit recht hem zou kunnen worden betwist."

Inderdaad, men moet wel alle begrip van godsdienst en kerkwezen hebben verloren eer men er toe komt, te meenen, dat de waarde van een priester of bisschop wordt afgemeten naar den maatstaf van een geschikt staatsambtenaar.

Het conflict tusschen den H. Stoel en Frankrijk is helaas een openlijke strijd geworden. De Fransche regeering, die de vijandelijkheden heeft uitgelokt, heeft in den gehouden ministerraad besloten alle diplomatieke betrekkingen af te breken. De heer Delcassé, minister van buitenlandsche zaken, deed den nuntius een nota overhandigen, waar-

in hem meegedeeld werd, dat tengevolge van het afbreken der betrekkingen tusschen Frankrijk en den Heiligen Stoel zijn zending te Parijs doelloos is geworden. Dientengevolge verliet Mgr. Lorenzelli Parijs en vertrok hij vergezeld van twee geestelijken, naar Rome.

Ook de heer de Courcelle, zaakgelastigde van Frankrijk bij den H. Stoel, verliet Rome. Vóór zijn vertrek had hij een onderhoud met den pauselijken Staatssecretaris, dat twintig minuten duurde.

Dadelijk nadat de Courcelle het Vatikaan verlaten had, liet Z. H. de Paus kardinaal Merry del Val roepen, die hem met den uitslag van zijn onderhoud in kennis stelde.

De „Temps" kan mededeelen, dat de laatste nota van den Paus in zeer gematigde termen was gesteld. De Paus zou volgens het blad te kennen gegeven hebben, dat hij door de bisschoppen van Laval en Dijon ter verantwoording te roepen niet de bepalingen van het Concordaat heeft willen schenden. Maar hij kon niet voldoen aan den eisch der Fransche Regeering, dat de bisschoppen niet naar Rome werden ontboden. Echter wilde hij gaarne den termijn van oproeping met een maand verlengen.

Maar Combes was nu eenmaal besloten om dit conflict aan te grijpen, ten einde een volledige breuk tusschen het Vatikaan en Frankrijk te bewerken en het Concordaat te kunnen opheffen. Hij verbood de beide bisschoppen uitdrukkelijk om te gehoorzamen aan den oproep van den Paus. Het gevolg was aanvankelijk, dat beiden in Frankrijk bleven. Maar de H. Stoel zond hun nog eens het bevel naar Rome te komen om zich te rechtvaardigen. In bedoelden brief—dien Mgr. Geay aan de Fransche regeering heeft gezonden—werd deze bisschop bedreigd met schorsing, indien hij niet binnen twee weken te Rome voor het H. Officiel verscheen. De officiel" publiceerde dediplomatieke documenten, die betrekking hebben op het conflict. Na de tweede oproeping, door den H. Stoel aan de bisschoppen gericht, schreef Combes aan Delcassé:

„Ik had de eer u, den 25en Mei ll. de copie van een brief toe te zenden, waarin kardinaal Vannutelli in naam van het H. Officium te Rome, het ontslag eischt van mgr. Geay, bisschop van Laval, u daarbij in herinnering brengend dat dit optreden in twee opzichten ongeoorloofd was. Ik meende dat het onbehoorlijke van de houding erkend was, en dat de druk die op den bisschop van Laval werd uitgeoefend, had opgehouden. Dat was geenszins het geval, want Mg. Geay, heeft mij den brief gezonden die hierbij ingesloten is, en waarin hem, onder dagteekening van den 2en dezer, rechtstreeks dezelfde eischen gesteld worden, alleen met dit verschil dat thans de kardinaal-staatssecretaris onderteekent, in dezen brief wordt de bisschop bedreigd met schorsing, indien hij niet binnen twee weken naar Rome, voor de rechtbank van den H. Stoel verschijnt.

En daar de bisschop van Laval, door mij uitgenoodigd zijnde te blijven waar hij was, overeenkomstig 't recht, dat ons volgens het Concordaat toekomt, niet naar Rome was gegaan, wordt dezelfde eisch, onder dagteekening van 10 dezer, herhaald met dezelfde bedreiging tegen een bepaald tijdstip.

Het zal u niet ontgaan, mijnheer de minister en waarde collega, dat het voortduren van zulke handelingen—vooral wanneer ze in verband gebracht worden met dergelijke voorvallen waarop ik elders uw aandacht heb gevestigd—een bepaalde uittarting vormt en iets als een opzegging van het Concordaat door openlijke miskenning van de rechten die dit aan de Fransche regeering toekent.

Wij zullen in den eerstvolgenden ministerraad moeten overleggen, welke maatregelen behooren te worden genomen om de waardigheid der Fransche regeering, welke zoo ernstig miskend is, te handhaven. Ik mag niet voor u verbergen dat ik besloten heb om, tenzij de hier bijgevoegde brieven eenvoudig ingetrokken worden, u voor te stellen, alle diplomatieke betrekkingen met den H. Stoel af te breken."

Tusschen Delcassé en de Courcelle zijn daarna tal van brieven gewisseld. De laatste kreeg de opdracht te doen opmerken aan den H. Stoel, dat Deze de bepalingen van het Concordaat overschreed door zich het recht toe te kennen, bisschoppen, die in hun plichten te kort schoten, ter verantwoording te roepen. Mgr. Merry del Val deed in een zijner laatste brieven de reden uitkomen, waarom de bisschop van Dijon was gedagvaard: de weigering van de seminaristen om de wijdingen uit zijn handen te ontvangen, de beschuldigingen, die later omtrent hem inkwamen en zijn weigering om zich te rechtvaardigen. Later nog deed de pauselijke staatssecretaris uitkomen, dat de Paus, zelfs volgens het *erkende* Concordaat, het recht heeft, de bisschoppen op te roepen naar Rome, als hij het noodig oordeelt. Hij stelde als middel van verzoening voor, een maand uitstel aan de bisschoppen te verleenen.

Doch de Fransche regeering wilde nu eenmaal geen overeenstemming. Den 29en Juli zond zij een brief aan de Courcelle, waarin zij hem opdroeg, den Pauselijken staatssecretaris te berichten dat, bij besluit van den Ministerraad, de officieele betrekkingen met den H. Stoel afgebroken zijn, omdat deze, niettegenstaande herhaalde vertoogen, door in te grijpen in de rechten der Fransche regeering ten opzichte der bisschoppen de bepalingen van het Concordaat heeft overschreden.

Men ziet het, de Paus moge bewijzen, dat Hij slechts handelde wegens het *erkende* Concordaat en niet anders deed dan wat zijne Voorgangers herhaaldelijk met goedvinden van Frankrijk gedaan hadden, Combes wil nu eenmaal de scheiding en daarom zoekt hij naar een gelegen, welke hij nu meent gevonden te hebben. Den schijn van wet kan hij redden, omdat hij de *organieke artikelen* voor zich heeft. Wat weet het gewone volk van de geschiedenis! Wie zal bewijzen, dat hij te kwader trouw handelt, en zelf zeer goed weet, dat deze artikelen niet tot het Concordaat behooren!

Ingezonden Mededeelingen.

Advertentiën.

TIJDTAFEL

van de stoomschepen der „Red D Line" tusschen

NEW-YORK,

PUERTO RICO, VENEZUELA en CURAÇAO.

1904.	Zulia	Philad.	Märcb.	Carcas.	Zulia	Philad.
Vertrekt van New-York	Juli 2	Juli 9	Juli 16	Juli 28	Juli 30	Aug. 6
Komt aan te San Juan		14	•	28		11
Vertrekt van „		15		29		12
Doet Curaçao aan		17		31		14
Komt aan te La Guaira	9	18	23	Aug. 1	Aug. 6	15
Vertrekt van „	11	20	25	3	8	17
Komt aan te Pto. Cabello		21		4		18
Vertrekt van „		22		5		19
Komt aan te Curaçao	12	23	26	6	9	20
Vertrekt van „	18	24	Aug. 1	7	15	21
Doet La Guaira aan		25		8		22
„ San Juan „		27		10		24
Komt aan te New-York	25	Aug. 1	8	11	22	29

Dienst tusschen Curaçao en Maracaibo.

	Zulia	Merida	Marac.	Merida	Zulia	Merida
Vertrekt van Curaçao	Juli 12	Juli 18	Juli 26	Aug. 1	Aug. 9	Aug. 15
Komt aan te Maracaibo	13	19	27	2	10	16
Vertrekt van „	16	22	30	5	13	19
Komt aan te Curaçao	17	23	31	6	14	20

Drukker:
ALFREDO F. SINTIAGO.